

Het dilemma dat zelfstandigen zichtbaar maken

12 december 2022

Sinds de invoering van de VAR in 2005, en helaas ook de afschaffing er weer van 10 jaar later, spannen wij ons in om de rol van zelfstandig ondernemers in het juist daglicht te plaatsen. Met als doel hen een gelijkwaardige plek in de werkende samenleving te geven en beleidsbeslissingen te nemen, die de economie en samenleving ten goede komen.

Dilemma en heilige graal

Wij hebben het idee dat een doorbraak bereikt kan worden en dit niet lukt, omdat het toelaten van zelfstandigen nu nog een dilemma blootlegt. Zoals u weet is een dilemma nooit fijn, dat betekent dat je iets moet loslaten.

Beleidsmakers zijn al sinds 2015 naarstig op zoek naar de heilige graal. Vanuit een wereld die maakbaar lijkt, maar dat duidelijk niet is. Het lijkt erop dat het vaste dienstverband nu tot heilige graal van zekerheid en veiligheid wordt gebombardeerd, de enige houvast. Het loslaten daarvan vormt het dilemma.

Wij schreven dit stuk omdat we willen meewerken aan het bereiken van een nieuwe visie op zelfstandigheid en ZZP-schap, naast loondienstverband, zodat er geen dilemma meer is. Daarnaast maken we ons zorgen over de oplossingen die worden bedacht om 'de ZZP-er' te bedwingen, waarvan wij al hebben gezien dat ze niet werken en handhaafbaar (gaan) zijn:

- wet DBA (al bewezen niet te werken)
- gezagsrelatie
- webmodule
- criteria als inbedding en de lijst met banen die niet als ZZP-er gedaan mogen worden

Doordat we het dilemma niet oplossen wordt de stress op de arbeidsmarkt steeds groter met de ZZP-er als projectieplaat van alle problemen én het aantal ontevreden werknemers dat toeneemt.

Feiten

- Het perspectief op hoe mensen willen werken is anders dan vroeger;
- Door technische oplossingen is werk sterk veranderd en maakt tijd- en plaats-onafhankelijk werken mogelijk;
- Mensen willen meer vrijheid en afwisseling;
- Mensen willen vaker verschillende dingen doen of meerdere dingen naast elkaar doen;
- Mensen willen meer inspraak en mee denken en minder dat een baas of overheid voor hen de zaken bepaalt;
- Mensen willen systemen en protocollen gebruiken als ondersteuning om professioneel en vanuit de bedoeling te werken en niet dat de protocollen bepalend zijn voor de invulling van hun werk;
- Mensen willen wel zekerheden, zoals een inkomenszekerheid of een zekerheid om een huis te kunnen kopen;
- Sommige mensen willen in loondienst over die vrijheden en zekerheden beschikken, anderen liever als zelfstandige;
- Zekerheid/veiligheid en vaste dienst zijn niet met elkaar gecorreleerd (zie ontwikkelingen bij bedrijven door de jaren heen);
- Onderzoek wijst uit dat zelfstandigen meer werkgeluk ervaren en een betere gezondheid hebben, ook als zij minder verdienen;
- Onderzoek wijst uit dat een behoorlijk deel van de werkenden openstaat voor een nieuwe uitdaging of ander werk, anders dan door beloning ingegeven;
- Het systeem probeert alles met wet- en regelgeving in bedwang te brengen terwijl we zien dat de huidige wet- en regelgeving niet langer past bij de werkelijkheid;
- Dat gebeurt vanuit bestaande kaders die beter losgelaten kunnen worden (o.a. De Mythe van de arbeidsmarkt, P. de Beer).
- We zitten gevangen in ons eigen gebouwde denk- en regelsysteem.

Gelukkig is de mens een wezen dat kan denken en hebben we dit systeem zelf bedacht en gebouwd. Dat maakt het mogelijk het systeem ook weer te her- of verbouwen.

Ons koningspaar en Kim Putters deelden onlangs wijsheid, die als volgt kort werd samengevat en wij toejuichen: "The Future of Work is not a book or a speech, it is a set of values-based decisions, many of which we make every day."

Wij denken dat een gefundeerd gesprek met open mind bestuurders met invloed en het verleggen van de mindset naar nieuwe waarden en geldstromen een bijdrage levert om het dilemma op te lossen. Wij werken graag mee aan deze shift.

Hartelijke groet,

Namens het ecosysteem OntwikkelRijk: Margreet Drijvers, Marjolein Hins, Piet van Veen en Roel Masselink

Bronnen: Diverse artikelen van 2005 t/m 2022 verzameld op: <https://www.qsearch.nl/transformatie-21e-eeuw.html>
Inspiratiebronnen, die ons o.a. aanzetten dit bespreekbaar te maken en op te schrijven: <https://zipconomy.nl/2022/06/een-uitweg-uit-de-wet-dba-discussie/>; <https://i-zo.nl/een-overheid-die-zich-bemoeit-met-persoonlijke-keuzes-past-niet-bij-de-tijdgeest-blog-door-josien-van-breda/>; <https://www.flexnieuws.nl/nieuws/een-op-de-drie-tevreden-werknemers-overweegt-andere-baan/> en <https://joshbersin.com/2022/11/what-i-learned-from-the-king-and-queen-of-the-netherlands/>